The never ending storing (4)

Altijd stroom en het liefst voor niks

In de rubriek 'Storingsbeheersing' beschrijft Jos ter Brake het wel en wee van storingen. Deel vier gaat over het beheer van onze elektriciteitsnetten.

DOOR JOS TER BRAKE*)

De hoofdredactie van NRC Handelsblad stelde op zaterdag 18 januari jl. in de rubriek 'Lux et libertas': "Bij energie dienen er vier publieke belangen gewaarborgd te zijn met het belang van de klant als uitgangspunt, namelijk de voorziening, de levering, de betaalbaarheid en de duurzaamheid". De energiebedrijven schijnen hierdoor in een onmogelijke positie te verkeren. De leveringszekerheid moet omhoog en de kosten omlaag. De klant wil 100% beschikbaarheid en geen onderhoudskosten. Waar hebben we dat meer gezien? Het is niet nieuw. In het bedrijfsleven staat de onderhoudsfunctie al jaren in deze spagaat.

Toen productie, transport en distributie nog in handen waren van de gemeentelijke elektriciteitsbedrijven, hebben we ons heel lang geen zorgen gemaakt over leveringszekerheid en kosten. Het idee dat het goedkoper moest kunnen leidde tot het liberaliseren van de energiemarkt. Nu we dit pad zijn ingeslagen, beginnen we ons zorgen te maken over de leveringszekerheid. De energiesector wordt verweten onvoldoende te investeren in het onderhoud van de netten.

De productie is inmiddels geprivatiseerd. Transport en distributie zouden moeten volgen, maar we aarzelen om de netten te verkopen. Als deze overheidseigendom blijven dan ligt het voor de hand dat de overheid ook netbeheerder blijft. Privatiseren we transport en distributie zonder de netten, dan zullen de energiebedrijven zich vooral toeleggen op het vermarkten, verkopen en inkopen. En wellicht op onderhoud, omdat de netbeheerder de uitvoering van alle werkzaamheden wel eens volledig zou kunnen uitbesteden.

Momenteel wordt eerst vastgesteld wat netbeheer mag kosten en vervolgens mag de netbeheerder bepalen wat hij met dat bedrag voor zijn klanten gaat doen. Dat moet natuurlijk andersom. De netbeheerder moet eerst bepalen wat zijn klanten, de energiebedrijven, verwachten. En ook het energiebedrijf moet eerst de verwachtingen van zijn klanten, de verbruikers, bepalen. Er zullen geen grote lokale of regionale verschillen bestaan tussen de wensen van particuliere gebruikers. Daarom zou een onafhankelijke belangengroep namens deze kleinverbruikers afspraken kunnen maken met de energiebedrijven. De zakelijke gebruiker is uitstekend in staat om zelf afspraken te maken met het energiebedrijf van zijn keuze.

Het energiebedrijf kan met de verbruikers onderhandelen over leveringszekerheid en kosten. Hoeveel wil een verbruiker meer betalen voor elke extra minuut beschikbaarheid? De netbeheerder kan op zijn beurt afspraken maken met de energiebedrijven. Dan weet ook de netbeheerder wat elke extra minuut beschikbaarheid oplevert. En dat vormt de basis voor zijn bereidheid te investeren in het onderhoud van de netten. Er zijn heel mooie technieken beschikbaar waarmee de netbeheerder gestructureerd en systematisch kan bepalen welke investeringen in het onderhoud nodig zijn. Het resultaat leent zich bovendien uitstekend voor controle, bijvoorbeeld door de energiebedrijven of een onafhankelijke toezichthouder. De netbeheerder kan voor elke aannemelijke storing verdedigen waarom er is gekozen voor een bepaalde strategie en niet voor een andere. Hij kan voor elk van die storingen aangeven wat de bijbehorende werkzaamheden zijn en wat uitvoering van die werkzaamheden kost.

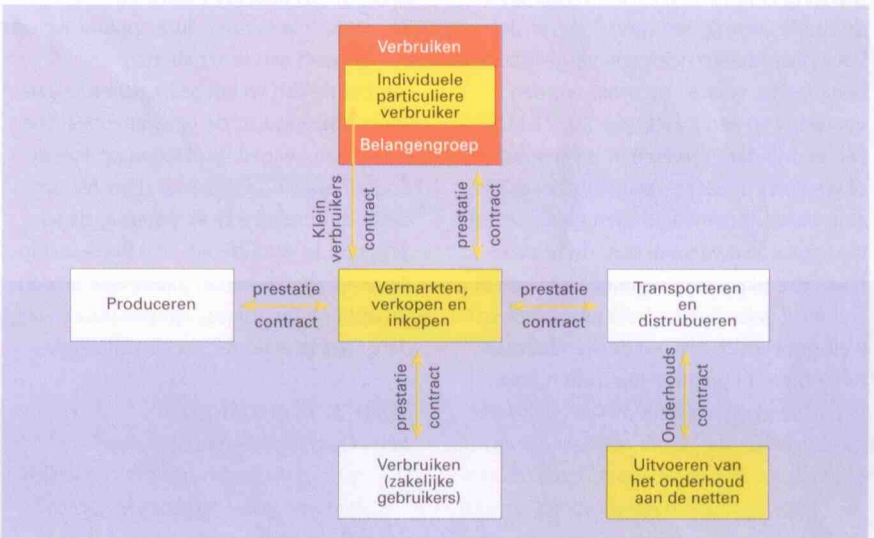

Model voor beheer van het elektriciteitsnet

We zullen niet altijd stroom hebben. En die stroom zal zeker niet voor niks komen. Maar ook wanneer de privatisering niet volledig wordt doorgevoerd, is het op de beschreven manier heel goed mogelijk om zowel de kosten als de leveringszekerheid te beheersen.

*) Dr.Ir. Jos ter Brake van Operational Excellence Transfer is docent/mentor in RCM2,
tel.: +31 30 2962334.